

تعیین کننده های گرایش به بزهکاری در بین نوجوانان و راهکارها

مطالعه موردی (دختران و پسران ۱۸-۱۳ ساله ساکن در شهرستان کرمانشاه)

(تاریخ دریافت ۱۴۰۱/۰۳/۱۵، تاریخ تصویب ۱۴۰۱/۰۶/۱۸)

فرزاد پرهوده^۱

دانشجوی دکتری، جامعه شناسی مسائل اجتماعی، بوعلی سینا همدان، ایران

سلمان امیری

کارشناس ارشد علوم اجتماعی، علامه طباطبائی تهران، ایران.

حامد حسینی

کارشناس ارشد علوم تربیتی، خوارزمی تهران، ایران

فریاد پرهوده

مدرس گروه روانشناسی دانشگاه پیام نور

چکیده

یکی از مسائلی که در دنیای مدرن نوجوانان درگیر آن هستند گرایش به بزهکاریهای اجتماعی است. وقوع بزهکاری در نوجوانان به یک نگرانی اجتماعی بزرگ تبدیل شده است که ناشی از عوامل مختلف در سطوح خرد و کلان است. آنچه در این میان مهم تلقی می شود، شناسایی ریشه های گرایش به بزهکاری و راههای مقابله با آن است. این مطالعه با هدف؛ فهم عوامل مؤثر بر بزهکاری نوجوانان در شهرستان کرمانشاه انجام شده است. جامعه آماری، شامل دختران و پسران ۱۳ تا ۱۸ ساله شهرستان کرمانشاه بوده است. حجم نمونه شامل ۱۰۰ نفر از دختران و پسران و روش نمونه گیری به شیوه نمونه گیری ترکیبی هدفمند بوده است. پرسش نامه های ناقص از روند تحلیل حذف شدند. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار R و آزمون لجستیک دودویی استفاده شده است. از نرم افزار SPSS برای پایایی و همسانی درونی گویه ها و پرسش نامه استفاده شد. یافته ها نشان می دهد متغیرهای تأثیر گروه همسالان $p=0.002$ ، فقر و نابرابری $p=0.017$ و محیط نامناسب خانواده $p=0.037$ به ترتیب دارای

بیشترین اثر بر متغیر وابسته بوده اند. همچنین بین یادگیری های اجتماعی رسانه و اختلالات روانی با بزهکاری نوجوانان رابطه ای معنادار مشاهده نشد. نتایج نشان می دهد گروه همسالان بعنوان مهمترین عامل در بزهکاری نوجوانان نقش داشته است و یادگیری اجتماعی به عنوان کم اثرترین متغیر در رابطه با بزهکاری نوجوانان بوده است. از این رو، باید تلاش مشترکی از سوی والدین، معلمان، روانشناسان، و مشاوران مدرسه و جامعه شناسان انجام شود تا اطمینان حاصل شود که نوجوان در کنار گروه همسالان و در محیط امن خانواده و به دور از هرگونه تبعیض و ناعدالتی در همه ابعاد، در مسیر درست قرار دارند و با کمترین اختلال از این سنین عبور کنند.

واژگان کلیدی: بزهکاری، همسالان، فقر و نابرابری، خانواده، یادگیری اجتماعی، اختلال روانی

مقدمه

بزهکاری نوجوانان به عنوان یک رفتار غیرمعمول از اشکال انحرافات اجتماعی است و گسترش آن حیات اجتماعی را به خطر می اندازد. به همین دلیل توجه محققان (جامعه شناس، جرم شناس و روان شناس) را به خود جلب کرده است. در این بحث دو سؤال مطرح است: نوجوان چه کسی است؟ و بزه کار کیست؟ در پاسخ به سؤال اول عمدتاً از معیار سن استفاده می شود. در اغلب کشورها قوانینی که به بزهکاری^۱ نوجوانان مربوط می شود، یک محدوده ی سنی را مشخص می کنند. درایالت متحده ی امریکا این محدوده ی سنی از یک ایالت تا ایالت دیگر متفاوت است و در اروپا نیز این تفاوت دیده می شود. به طور مثال معیار تشخیص نوجوان در بلژیک شانزده سال و در سوئد ۲۱ سال است. در آسیا نیز از پانزده سال در برخی کشورها مثل سریلانکا، لبنان، هندوستان و.. ۱۶ سال است. پاسخ به سؤال دوم مشکل تراست؛ واژه ی بزهکاری از ابهام بیشتری برخوردار است. کلمه ی لاتینی به معنای فراموشی و غفلت گرفته شده است که موارد وسیعی را در برمی گیرد. اما در اصطلاح جامعه شناسی به این معنا است که معیارهای پذیرفته شده ی رفتاری در یک جامعه مشخص از سوی عده ای از نوجوانان مورد غفلت قرار می گیرد (جلایی پور وحسینی نثار، ۱۳۸۷: ۳).

بزهکاری نوجوانان^۲ یک مشکل جهانی است که روز به روز در حال گسترش است و بر هر بخش از

۱. Delinquency

۲. Juvenile delinquency